

Vlaanderen
is landbouw & zeevisserij

BEDRIJFSECONOMISCHE RESULTATEN EN TECHNISCHE KENGETALLEN VLAAMSE LAND- EN TUINBOUW

**Methodologisch achtergronddocument
voor de resultaten op basis van
het landbouwmonitoringsnetwerk**

**AGENTSCHAP
LANDBOUW
& ZEEVISSERIJ**

www.vlaanderen.be/landbouw

Bedrijfseconomische
resultaten en
technische kengetallen
Vlaamse land- en
tuinbouw

**Methodologisch achtergronddocument voor
de resultaten op basis van het
Landbouwmonitoringsnetwerk**

Deze publicatie werd door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze publicatie. De gebruiker van deze publicatie ziet af van elke klacht tegen het Agentschap Landbouw en Zeevisserij of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

In geen geval zal het Agentschap Landbouw en Zeevisserij of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

VOORWOORD

We willen alle deelnemers van het Landbouwmonitoringsnetwerk en boekhouders van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij bedanken voor het nauwgezet bijhouden van de landbouwboekhoudingen. Dit rapport kon enkel tot stand komen door hun onvoorwaardelijke inzet.

1 INLEIDING

Vanuit het beleid en de verschillende stakeholders in de land- en tuinbouw is er een grote vraag naar cijfers voor de verschillende sectoren en inzicht in de economische situatie. Dit rapport en de daarbij horende cijfers leveren hieraan een bijdrage. Het rapport beschrijft de methodologie voor de resultaten op basis van het Landbouwmonitoringsnetwerk. De resultaten zelf worden op de website www.vlaanderen.be/landbouwcijfers gepubliceerd, zodat u altijd de meest recente cijfers kan consulteren.

De cijfers bieden een overzicht van opbrengsten, kosten en marges van een groot aantal sectoren in land- en tuinbouw. Deze economische resultaten worden aangevuld met de belangrijkste technische en economische kengetallen. Bovendien wordt de spreiding tussen de bedrijven aangetoond door zowel de resultatenrekeningen als de kengetallen op te delen in verschillende groepen.

De cijfers worden weergegeven voor de dierlijke productie (varkens, rundvee, pluimvee), akkerbouw, fruit en groenten in openlucht. De resultaten zijn afkomstig van een 600-tal land- en tuinbouwbedrijven die deel uitmaken van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). Het LMN wordt beheerd door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij van de Vlaamse overheid. Het vloeit voort uit de verplichting om bedrijfseconomische gegevens aan te leveren aan het Informatienetwerk Landbouwboekhoudingen (ILB) of Farm Accountancy Data Network (FADN) van de Europese Commissie.

De resultaten die weergegeven worden, zijn op basis van bedrijfstakniveau en niet op basis van bedrijfsniveau. De economische resultaten zeggen bijgevolg iets over de specifieke tak van het bedrijf en niet over de economische situatie van het volledige bedrijf. Daarvoor dienen alle aparte bedrijfstakken in rekening genomen te worden. De rekening op bedrijfsniveau kunnen teruggevonden worden op www.vlaanderen.be/landbouwcijfers.

In dit rapport gaan we in eerste instantie in op de selectie van de bedrijven en de afbakening van de bedrijfstakken. Vervolgens bespreken we de opmaak van de resultatenrekening en verduidelijken de opbrengsten en kostenposten. We geven ook uitleg over de verschillende delers die in de resultatenrekeningen gebruikt worden. Daarna komen definities van de kengetallen aan bod. Tot slot lichten we toe hoe de opdeling in groepen gebeurt.

2 METHODOLOGIE

2.1 SELECTIE BEDRIJVEN EN AFBAKENING BEDRIJFSTAKKEN

De resultaten die weergegeven worden, zijn op basis van bedrijfstakniveau en niet op basis van bedrijfsniveau. De resultaten zeggen bijgevolg iets over de specifieke tak van het bedrijf en niet over het volledige bedrijf. Daarvoor dienen alle aparte bedrijfstakken in rekening genomen te worden.

Voor de plantaardige sector gebeurt de selectie per bedrijfstak (bv. wintertarwe, suikerbieten). In de dierlijke sector kan een resultatenrekening opgezet worden per bedrijfstak, maar kunnen bepaalde bedrijfstakken ook samengenomen worden. Er wordt dan een resultatenrekening opgesteld voor een bedrijfstak(groep). Voor een bepaalde sector kunnen zo verschillende resultatenrekeningen opgebouwd worden. Zo wordt voor de sector melkveehouderij o.a. een resultatenrekening gemaakt voor de bedrijfstakgroep melkvee, waarin zowel de bedrijfstak melkkoeien als de bedrijfstak jongvee mee opgenomen wordt, en wordt er een resultatenrekening gemaakt voor melkkoeien, waarin enkel de bedrijfstak melkkoeien opgenomen wordt.

Per bedrijfstak(groep) worden voorwaarden opgelegd. Als de bedrijven voldoen aan de voorwaarden, worden ze opgenomen in de analyse. Er worden geen voorwaarden van specialisatie opgelegd. Dat houdt in dat, mits voldaan wordt aan de opgelegde voorwaarden, voor een gemengd akkerbouwvarkensbedrijf de bedrijfstakken varkens opgenomen worden in de resultatenrekening van de varkens en de bedrijfstakken akkerbouw in de resultatenrekening van de akkerbouw. Per sector worden aparte resultatenrekeningen en kengetallen opgebouwd.

Hierna wordt per bedrijfstak(groep) beschreven welke bedrijfstakken mee opgenomen worden en welke voorwaarden opgelegd worden aan de bedrijven. Vanwege de specificiteit van biologische teelt en productie worden deze nergens mee opgenomen. Deel 2.1.1 geeft een overzicht van de dierlijke en deel 2.1.2 van de plantaardige productie.

2.1.1 Dierlijke productie

2.1.1.1 Varkens

- Fokvarkens

De bedrijfstakken biggen, zeugen, beren, opfokzeugen en opfokberen worden opgenomen en enkel bedrijven met minstens 75 zeugen worden geselecteerd.

- Afmesting

De bedrijfstak vleesvarkens wordt opgenomen en enkel bedrijven met meer dan 300 vleesvarkens worden geselecteerd.

- Vaarzen zoogvee

De bedrijfstak vaarzen van zoogkoeien wordt opgenomen. Enkel bedrijven met minstens 10 vaarzen worden opgenomen.

Voor deze bedrijfstak worden geen opbrengsten weergegeven omdat het veelal om interne overgangen gaat waarbij tabelwaarden gebruikt worden in plaats van werkelijke verkoopprijzen. Bovendien is de opfok van het jongvee veelal geen doel op zich, maar staat het in functie van de vleesproductie.

- Vleeskalveren

De bedrijfstak vleeskalveren wordt opgenomen. Enkel bedrijven met minstens 200 vleeskalveren worden opgenomen. De dieren worden gehouden ten behoeve van de productie van kalfsvlees.

- Vleesveehouderij verkoop stierkalveren

De bedrijfstakken zoogkoeien, vaarzen van zoogkoeien en stieren van zoogkoeien en dekstieren worden opgenomen. Hierbij worden voorwaarden opgelegd, nl. dat er minstens 10 zoogkoeien en niet meer dan 25% van de zoogkoeien mag aangekocht zijn. Daarnaast geldt dat minstens 75% van de mannelijke stieren die verkocht worden stierkalveren zijn (i.e. stieren jonger dan 1 maand op het moment van verkoop).

Deze bedrijven worden aanzien als niet-gesloten vleesveehouderijbedrijf en verschillen hierbij dus duidelijk van de gesloten vleesveebedrijven.

- Melkvee

De bedrijfstakken melkkoeien, vaarzen van melkvee, stieren van melkvee, reforme melkkoeien en dekstieren worden opgenomen. Enkel bedrijven die minstens 100.000 liter melk produceren en waarbij de gemiddelde melkproductie per koe boven de 4.000 liter per koe ligt worden geselecteerd.

- Melkkoeien

De bedrijfstakken melkkoeien en reforme melkkoeien worden opgenomen. Enkel bedrijven die minstens 100.000 liter melk produceren en waarbij de gemiddelde melkproductie per koe boven de 4.000 liter per koe ligt worden geselecteerd.

- Vaarzen melkvee

De bedrijfstak vaarzen van melkvee wordt opgenomen. Enkel die bedrijven waarbij de verhouding vaarzen t.o.v. melkkoeien minstens 50% is, worden geselecteerd.

Voor deze bedrijfstak worden geen opbrengsten weergegeven omdat het veelal om interne overgangen gaat, waarbij tabelwaarden gebruikt worden in plaats van werkelijke verkoopprijzen. Bovendien is de opfok van het jongvee geen doel op zich, maar staat het in functie van de melkproductie.

2.1.1.3 Pluimvee

- Legpluimvee

De bedrijfstak legpluimvee wordt opgenomen. Enkel de bedrijven met scharrelkippen en minstens 5.000 stuks legpluimvee worden opgenomen.

////////////////////////////////////

In de resultatenrekening worden enkel de kosten en opbrengsten weergegeven van de bedrijfstakken die opgenomen zijn. Dat houdt in dat de kosten en opbrengsten gemaakt voor andere bedrijfstakken op een bedrijf niet meegenomen worden. In het gemengd akkerbouw-varkensbedrijf zullen de kosten die gemaakt worden voor de teelten dan ook niet opgenomen worden in de resultatenrekening van de varkens. Kosten en opbrengsten gemaakt op het bedrijf (bedrijfsniveau) worden toegewezen aan de verschillende op het bedrijf aanwezige bedrijfstakken (bedrijfstakniveau).

De basisperiode voor het bijhouden van de boekhoudingen valt steeds samen met het kalenderjaar.

De resultatenrekening is voor alle bedrijfstakken uit dezelfde grote posten opgebouwd. De totale opbrengsten, de totale variabele kosten en de totale vaste kosten worden verder onderverdeeld. Omdat niet alle kostenposten en opbrengsten voor alle bedrijfstakken even belangrijk zijn, kan de onderverdeling verschillen. Kostenposten die niet apart weergegeven worden, komen terecht bij overige. Een beschrijving van de verschillende opbrengsten en kostenposten wordt beschreven in 2.2.2

De totale opbrengst min de variabele kosten geeft het bruto saldo (BS). Het BS min de vaste kosten (excl. eigen arbeid van de bedrijfsleider en de gezinsleden) geeft het familiaal arbeidsinkomen (FAI). Het FAI min de vergoeding voor de eigen arbeid van de bedrijfsleider en de gezinsleden levert uiteindelijk het netto bedrijfsresultaat (NBR) op. Er worden geen subsidie meegenomen in de berekening van de opbrengsten. Uitzondering hierop zijn de gekoppelde zoekkoeienpremie en de ecoregelingen, agromilieu- en klimaatmaatregelen die kunnen worden toegewezen aan de betreffende bedrijfstak(ken).

Vereenvoudigde weergave resultatenrekening

Resultatenrekening
Totale opbrengsten (1)
Totale variabele kosten (2)
Bruto saldo (3) = (1) – (2)
Totale vaste kosten (4)
Familiaal arbeidsinkomen (5) = (3) – (4)
Vergoeding eigen arbeid (6)
Netto bedrijfsinkomen (7) = (5) – (6)

Verkoop vaarzen en zoogkoeien: Hier worden de werkelijke verkopen de vaarzen en de zoogkoeien geboekt.

Eventuele interne verkoop dieren (overgangen) die kunnen voorkomen:

- Van vaarzen zoogkoeien naar vaarzen melkkoeien
- Van zoogkoeien naar melkkoeien

Aankoop dieren: Hier worden de werkelijke aankopen geboekt van zoogkoeien en jongvee.

Interne aankoop dieren (overgangen):

- Van melkkoeien naar zoogkoeien
- Van vleeskoeien naar zoogkoeien
- Van vaarzen melkkoeien naar vaarzen zoogkoeien

Inventarisverschil veestapel: Dit is het waardeverschil van de dieren aanwezig op het einde van het boekjaar t.o.v. de dieren aanwezig in het begin van het boekjaar.

Zoogkoeienpremie:

De waarde van de gekoppelde zoogkoeienpremie.

b) Zoogkoeienhouderij (zoogkoeien en vaarzen)

Omvat de bedrijfstakingen zoogkoeien en vaarzen van zoogkoeien.

Totale omzet en aanwas

Verkoop stierenkalveren: Omdat bij de bedrijfstakinggroep *zoogkoeienhouderij* enkel de bedrijfstaking zoogkoeien en vaarzen opgenomen wordt, worden de geboortes van stieren geboekt onder verkoop stierenkalveren. De geboortes van stieren, die direct overgaan naar de bedrijfstaking stieren, is dus een opbrengst bij zoogkoeien.

Verkoop vaarzen en zoogkoeien: Hier worden de werkelijke verkopen van de vaarzen en de zoogkoeien geboekt

Eventuele interne verkoop dieren (overgangen) die kunnen voorkomen:

- Van vaarzen zoogkoeien naar vaarzen melkkoeien
- Van zoogkoeien naar melkkoeien

Aankoop dieren: Hier worden de werkelijke aankopen geboekt van zoogkoeien en vaarzen.

Eventueel interne aankoop dieren (overgangen) die kunnen voorkomen:

- Van melkkoeien naar zoogkoeien
- Van vleeskoeien naar zoogkoeien
- Van vaarzen melkvee naar vaarzen zoogkoeien

Inventarisverschil veestapel: Dit is het waardeverschil van de dieren aanwezig op het einde van het boekjaar t.o.v. de dieren aanwezig in het begin van het boekjaar.

Inventarisverschil veestapel: Dit is het waardeverschil van de stieren zoogkoeien aanwezig op het einde van het boekjaar t.o.v. de stieren zoogkoeien aanwezig in het begin van het boekjaar.

e) Aankoop vleesstieren

Omvat de bedrijfstak vleesstieren.

Totale omzet en aanwas:

Verkoop Stieren: Hier worden de werkelijke verkopen van vleesstieren geboekt.

Aankoop Stieren: Hier worden de waarden van de aangekochte vleesstieren geboekt.

Inventarisverschil veestapel: Dit is het waardeverschil van de vleesstieren aanwezig op het einde van het boekjaar t.o.v. de vleesstieren aanwezig in het begin van het boekjaar.

f) Vleeskalveren

Omvat de bedrijfstak vleeskalveren.

Opbrengsten voergeld: de vleeskalverhouders krijgen een vergoeding per dierplaats. De integrator levert het voeder en de diergeneeskundige begeleiding. De opbrengsten- en kostenstructuur is bij deze bedrijfstak niet te vergelijken met de andere bedrijfstakken binnen de vleesveehouderij.

Slachtpremie kalveren, terugbetaling slachtpremie kalveren en terugbetaling historische slachtpremie kalveren

g) Vleesveehouderij verkoop stierkalveren

Omvat de bedrijfstakken zoogkoeien, vaarzen van zoogkoeien en stieren van zoogkoeien en dekstieren

Totale omzet en aanwas:

Verkoop stieren: Hier worden de werkelijke verkopen geboekt van de stierkalveren en eventuele langer aangehouden stieren en noodslachtingen.

Verkoop vaarzen en zoogkoeien: Hier worden de werkelijke verkopen de vaarzen en de zoogkoeien geboekt.

Eventuele interne verkoop dieren (overgangen) die kunnen voorkomen:

- Van vaarzen zoogkoeien naar vaarzen melkkoeien
- Van zoogkoeien naar melkkoeien

Aankoop dieren: Hier worden de werkelijke aankopen geboekt van zoogkoeien en jongvee.

Interne aankoop dieren (overgangen):

- Van melkkoeien naar zoogkoeien
- Van vleeskoeien naar zoogkoeien
- Van vaarzen melkkoeien naar vaarzen zoogkoeien

Inventarisverschil veestapel: Dit is het waardeverschil van de dieren aanwezig op het einde van het boekjaar t.o.v. de dieren aanwezig in het begin van het boekjaar.

Agentschap Landbouw en Zeevisserij, crisisteun,...) komen ook hier voor. Winst op doorverkoop wordt niet meegenomen bij de bedrijfstukken.

2.2.3 Beschrijving variabele kosten

i. Dierlijke productie

Krachtvoeder: De waarde van de aangekochte krachtvoerders verbruikt tijdens het boekjaar. Deze rubriek bevat tevens de waarde van de eigen marktbaar gewassen die werden verbruikt als krachtvoeder (granen, CCM, enz.). Ook de kosten die je hebt voor het malen granen, het maalloon, wordt hier meegeteld. Omvat ook de waarde van melkpoeder en melk gevoerd aan dieren. Indien er bijproducten vervoerd worden bij de bedrijfstukken varkens komen deze ook hier voor.

Variabele kosten ruwvoeder: Bevat alle variabele kosten die verbonden zijn aan de productie van ruwvoeder op het eigen bedrijf en die doorgerekend worden aan de dieren. Dit is inclusief een proportioneel deel van de inventarisverschillen.

Bij rundvee worden de ruwvoederkosten opgesplitst in variabele ruwvoederkosten, vaste ruwvoederkosten en vergoeding eigen arbeid ruwvoederkosten. Door de opsplitsing omvat het familiaal arbeidsinkomen van het rundvee geen eigen loon van de ruwvoerders en worden bij het bruto saldo geen vaste kosten van de ruwvoederuitbating meegerekend.

Bijproducten (inclusief aangekocht ruwvoeder): is de waarde van de eigen en aangekochte plantaardige bijproducten (stro, hooi, perspulp, enz.) die werden verbruikt tijdens het boekjaar. Ook het aangekochte ruwvoeder komt voor onder deze post. (Opgelet: bij kengetal krachtvoeder incl. bijproducten worden de aangekochte ruwvoerders niet mee opgenomen.)

Energie: Energiekosten worden onderverdeeld in energiekosten verwarming en energiekosten niet-verwarming. Als de energiekosten voor verwarming geen noemenswaardig aandeel innemen, worden de energiekosten samengenomen.

Dierenartskosten: De kosten voor de diergeneeskundige zorgen, inclusief de kosten voor de geneesmiddelen, KI-kosten en dekgelden worden hier niet meegeteld.

KI-kosten: Bevat alle kosten voor kunstmatige inseminatie en dekgelden. Ook de KI-bons en de kosten voor sperma bewaard op het bedrijf worden hieronder geboekt. Als het niet als aparte post voorkomt, worden de kosten opgenomen bij overige variabele kosten. KI-kosten worden aan de koeien en niet aan de vaarzen doorgerekend.

Mestafzet: Bevat de kosten voor mestafzet en mestheffing. Ook de kosten voor het afvoeren van dierlijke mest zitten hieronder. Vanaf BJ2020 worden de kosten voor spreiden en transporteren van eigen mest ook hier mee opgenomen, daarvoor zaten deze bij werk door derden (en dus bij de overige variabele kosten)

Overige variabele kosten:

Hierin zitten alle kosten die niet apart voorkomen op resultatenrekening. Dit zijn o.a.:

Diverse kosten aan vee: De som van kosten voor Sanitel, melkcontrole, kadaverophaling, sanitair fonds, voeder- en mestontledingen, strooisel, verzekering dieren, onderhoudsproducten voor vee en dergelijke.

Verkoopkosten: De som van de kosten voor commissielonen, afzetfondsen, bijdrage actiefonds en IVM, controlekosten bij verkoop en overige verkoopkosten.

//

Seizoensarbeid: Lonen betaald aan seizoenarbeiders

Werk door derden (loonwerk): Hierin zitten de kosten voor werken uitgevoerd door loonwerkers met hun eigen machines. Ook de huur van machines wordt meegerekend bij werk door derden.

Voor rundvee zitten ook de eventuele mestkosten en de opbrengsten van verkoop organische mest, en de kosten voor in- en uitgeschaard vee (kosten betaald voor de opvang van dieren in eigendom bij derden) bij de overige variabele kosten. De huur van quota (kwam enkel voor in het verleden) zit ook bij de overige variabele kosten.

Bij vleesvarkens onder contract wordt er bij de variabele kosten enkel uitsplitsing gemaakt naar energie- en mestkosten. Alle andere kosten worden geboekt onder overige variabele kosten, maar deze zijn eerder beperkt omdat een aantal belangrijke kosten in het contract vervat zitten.

ii. Plantaardige productie

Zaad- en pootgoed is de kostprijs voor aangekocht zaad, poot- en plantgoed, verbruikt voor de oogst opgenomen in het beschouwde boekjaar. Deze rubriek omvat ook de waarde van zaad, poot- en plantgoed van eigen bedrijf, verbruikt voor de oogst opgenomen in het beschouwde boekjaar.

De kosten voor jonge bomen en struiken voor de aanleg van nieuwe fruitpercelen zitten hierin niet vervat. Deze worden als investering beschouwd.

Chicorei: Naargelang men levert in België of Nederland zitten de kosten voor zaai- en pootgoed al dan niet in de verkoopprijs vervat. Om de opbrengsten vergelijkbaar te maken, zijn de kosten voor zaad en pootgoed bij de bedrijven waar die apart aangerekend wordt, afgetrokken van de verkoopprijs. Op die manier komen er geen zaai- en pootgoedkosten voor bij de chicoreibedrijven en zijn alle verkoopprijzen vergelijkbaar.

Meststoffen: De waarde van de aangekochte organische en kunstmeststoffen die verbruikt worden voor de oogst van het boekjaar. Dit omvat kunstmestverbruik, het verbruik van organische meststoffen (de aankoop ervan), alsook het gebruik van groenbemesters (het onderploegen) en eventuele schuimaarde, compost en dergelijke. Bedrijfseigen organische meststoffen die verbruikt worden op het bedrijf worden niet gewaardeerd.

Gewasbeschermingsmiddelen: De waarde van de aangekochte bestrijdingsmiddelen die verbruikt worden voor de oogst van het boekjaar.

Energie: de energiekosten worden onderverdeeld in energiekosten verwarming en energiekosten niet-verwarming. Als de energiekosten voor verwarming geen noemenswaardig aandeel innemen, worden de energiekosten samengenomen.

Werk door derden: Hierin zitten de kosten voor werken uitgevoerd door loonwerkers met hun eigen machines (ploegen, zaaien, bemesten, oogsten, sproeien en dergelijke). Ook transportkosten van gewassen en laadkosten worden hier geboekt. Ook huur werktuigen komt hier voor. Bij de suikerbieten en chicorei bevat dit ook een afhouding voor grondtarra.

Seizoensarbeid: Dit zijn de kosten verbonden aan seizoenarbeiders: de lonen, RSZ en algemene kosten voor seizoenarbeiders. Dit wordt enkel apart weergegeven voor het fruit en een aantal groenten in openlucht. Voor de andere teelten komt dit bij overige variabele kosten.

Verkoopkosten: De som van de kosten voor verpakkingsmateriaal, veilingkosten, commissielonen, controlekosten, afzetfondsen en overige verkoopkosten. Ook de transportkosten van groenten naar de veiling worden hier geboekt. Dit wordt enkel apart weergegeven voor aardappelen, suikerbieten, fruit en een aantal groenten in openlucht. Voor de andere teelten komt dit bij overige variabele kosten.

Bewaarkosten: Bij het fruit worden de kosten voor bewaring apart weergegeven. Voor de overige teelten komt dit bij overige variabele kosten.

Steun- en bindmateriaal is de waarde van de gebruikte steun- en bindmaterialen (koord, draad, elastiek, palen, raffia, steunstokjes, enz.). De kosten voor materiaal voor blijvende aanplantingen zitten hierin niet vervat. Deze worden als investering beschouwd. Dit wordt enkel apart weergegeven bij de teelten onder glas en bij de sierteelt. Voor de andere teelten komt dit bij overige variabele kosten.

Substraat is de waarde van de verschillende vormen van substraat zoals turf, potgrond, steenwol, kokosmatten of, veenbalen. Dit wordt enkel apart weergegeven voor de aardbeien, de champignons, de sierteelt en de teelten onder glas. Voor de andere teelten komt dit bij overige variabele kosten.

Overige variabele kosten:

Hierin zitten alle kosten die niet apart voorkomen op de resultatenrekening. Dit zijn:

Diverse kosten aan teelten is de som van diverse kosten voor gewassen zoals bewaarkosten, schermkalk, plastic, etiketten, teeltbegeleiding, ontledingen en verzekering gewassen

Kosten aan overige materialen is de waarde van de verbruikte bloempotten, plastic (product) en andere plantbenodigdheden.

2.2.4 Beschrijving vaste kosten

De vaste kosten of structurele kosten zijn kosten die verbonden zijn aan de structuur van het bedrijf en die een invloed hebben over meerdere jaren. Ze worden hier besproken voor zowel de dierlijke als de plantaardige sector.

De vaste kosten zijn kosten die verbonden zijn aan de structuur van het bedrijf en die een invloed hebben over meerdere jaren. Ze worden hier besproken voor zowel de dierlijke als de plantaardige sector.

Afschrijvingen

De afschrijvingen van landbouwinvesteringen gebeuren op basis van de aanschafwaarde (Let op: vroeger gebeurde dit op basis van de vervangingswaarde, ook de jaren in het verleden zijn herrekend naar afschrijving op basis van aanschafwaarde.)

De afschrijvingen worden onderverdeeld in afschrijvingen gebouwen, afschrijvingen werktuigen en installaties, afschrijvingen zoogkoeienquotum, en overige afschrijvingen. In de overige afschrijvingen zitten nog de afschrijvingen van grond- en erfverbeteringen, afschrijvingen van nutriëntenemissierechten, notariskosten, drempelvergoeding, aankoop vruchtgebruik en, indien nog voorkomend, afschrijvingen melk- en suikerbietenquotum.

Voor alle machines of installaties, met uitzondering van trekkers, wordt er gewerkt met een vast afschrijvingspercentage. Voor de afschrijvingen van trekkers is de duur van het gebruik afhankelijk van de intensiviteit van het gebruik. Hoe meer de machine gebruikt wordt, hoe hoger het afschrijvingspercentage en hoe vlugger de investering uit de inventaris verdwijnt. Bovenop deze afschrijvingen wordt nog een waarde van 5% op de boekwaarde geboekt.

Met ingang van boekjaar 2023 is beslist om alle kapitaalpremies die vanaf 2017 zijn uitbetaald én aan een investering gekoppeld zijn, over dezelfde duur af te schrijven als de betreffende investering. Voorheen werden kapitaalpremies niet in rekening gebracht voor de opbouw van het netto bedrijfsresultaat (maar kwamen tot uiting als een eenmalige uitzonderlijke opbrengst of ontvangst buiten de hier gepresenteerde resultatenrekening). De afschrijving van de kapitaalpremies is geïntegreerd in de afschrijvingen, waardoor de afschrijvingen nu minder negatief (kunnen) zijn. Deze aanpassing verhoogt daardoor het bedrijfsinkomen (BI), familiaal arbeidsinkomen (FAI) en netto bedrijfsresultaat (NBR). Kapitaalpremies verbonden aan een gebouw, worden bijgeteld bij de afschrijving gebouwen, kapitaalpremies bij de werktuigen en installaties worden bijgeteld bij de werktuigen en installaties. Dat zal dus ook wijzigen in de afgesloten boekjaren, vanaf boekjaar 2017. Ook bij de statistieken/gemiddeldes zal dit wijzigen vanaf de cijfers over boekjaar 2017. Hierbij plaatsen we de opmerking dat de kapitaalpremies niet per se stijgen met de jaren, maar wel de afschrijving op de kapitaalpremies (aangezien we deze pas sinds boekjaar 2017 hanteren en die van de jaren voordien nog geen invloed hebben). Het aandeel van de afschrijving van de kapitaalpremie in de totale afschrijvingen is evenwel op dit moment nog beperkt.

Fictieve intresten

Jaarlijks wordt een fictieve intrest van 3% toegerekend op het gebouwenkapitaal in eigendom en op het bedrijfskapitaal (levend, dood en omlopend kapitaal). Dit laatste onafhankelijk of dit met eigen of vreemd vermogen gefinancierd is. Fictieve intresten zijn kosten die in realiteit niet gemaakt worden, maar omdat het vermogen vastzit en er geen andere aanwending van het kapitaal mogelijk is (bv. rente op de bank) wordt er toch een vergoeding in rekening gebracht. (Let op: vroeger was dit 5%. Dit is ook voor de jaren in het verleden herrekend naar 3%.)

De fictieve intresten worden net zoals de afschrijvingen onderverdeeld in fictieve intresten gebouwen, fictieve intresten werktuigen en installaties, , fictieve intresten zoekoeienquotum en overige fictieve intresten. Daarnaast worden er ook fictieve intresten berekend op de waarde van het vee en het omlopend kapitaal in de plantaardige productie (De gemaakte kosten voor de ingezette productiemiddelen (bv zaai- en pootgoed, gewasbeschermingsmiddelen, enz.) brengen niet onmiddellijk op, maar pas nadat de oogst gebeurd is. In die periode, die vastgesteld wordt op 6 maanden, is er vermogen vastgelegd waarvoor een vergoeding in rekening gebracht moet worden.)

Kosten gronden en gebouwen

Deze kosten zijn de som van diverse kosten zoals onroerende voorheffing, andere belastingen aan gronden en gebouwen, gemeentebelasting, verzekering bedrijfsgebouwen, grond- en erfverbeteringen, onderhoudskosten aan afsluitingen, gebouwen, installaties en serres. Ook de betaalde huur aan gebouwen en serres komt in deze rubriek terecht.

Huur koelcellen

Bij het fruit wordt de betaalde huur voor koelcellen apart weergegeven en zit deze niet vervat in de kosten gronden en gebouwen.

Kosten werktuigen

Dit zijn kosten voor klein gereedschap, onderhoudskosten aan machines en trekkers, kosten voor smeermiddelen, verzekeringen en belastingen voor trekkers en machines en forfaitaire kosten voor het gebruik van een wagen, motor of fiets.

Vaste kosten ruwvoeder

Bevat alle vaste kosten die verbonden zijn aan de productie van ruwvoeder op het eigen bedrijf en die doorgerekend worden aan de dieren. Dit is inclusief een proportioneel deel van de inventarisverschillen.

Pacht

Bevat de betaalde pacht en de fictieve pacht.

De betaalde pacht is de som van de betaalde pacht voor gronden in seizoenpacht, loopbaanpacht en voor blijvende aanplantingen. Ook de onroerende voorheffing betaald door de eigenaar is in deze rubriek opgenomen.

De fictieve pacht is een berekende fictieve pacht die wordt berekend voor de grond in eigendom. Voor een aantal bedrijfstukken wordt er een uitsplitsing gemaakt tussen reguliere pacht en seizoenpacht. Voor andere bedrijfstukken wordt enkel de totale pacht weergegeven. De waarde van de pacht is een gemiddelde van alle gronden voor alle bedrijven in de steekproef. Dit houdt bijvoorbeeld in dat als van het totaal van 100 ha pacht voor een teelt er 10 ha seizoenpacht is en 90 ha gewone pacht, de waarde van de 10 ha seizoenpacht verdeeld wordt over het totaal van 100 ha en de waarde van de 90 ha gewone pacht verdeeld wordt over de 100 ha. De waarde van de post seizoenpacht in de resultatenrekening is bijgevolg niet gelijk aan het bedrag dat een landbouwer moet betalen voor 1 ha in seizoenpacht.

Betaalde lonen

Betaalde lonen zijn de kosten die verbonden zijn aan de betaalde lonen, sociale lasten en verzekeringen voor tewerkgesteld personeel. Deze rubriek omvat eveneens de tegenwaarde voor voordelen in natura toegekend aan tewerkgesteld personeel. Dit wordt enkel apart weergegeven voor groenten in openlucht voor de versmarkt en fruit. Voor de andere teelten is dit een onderdeel van de overige vaste kosten (zie hierna).

Overige vaste kosten

Hierin zitten alle kosten die niet apart voorkomen op de resultatenrekening. Dit zijn:

Algemene onkosten is de som van de structurele kosten die niet afzonderlijk verschijnen op de resultatenrekening voor de desbetreffende bedrijfstuk. In deze rubriek zitten heel diverse onkosten zoals lidgelden en abonnementen, administratieve kosten, milieubelastingen, water en diverse heffingen voor water, verzekeringen burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand, vaste telefoon, gsm en internet, FAVV-heffing, enz.

Betaalde arbeidskrachten is de som van de betaalde lonen, sociale lasten en verzekeringen voor tewerkgesteld personeel. Deze rubriek omvat eveneens de tegenwaarde voor voordelen in natura toegekend aan tewerkgesteld personeel.

Voor varkens (gesloten, contract, afmesting) zitten de kosten voor uitgeschaard vee hier ook bij.

2.2.5 Vergoeding eigen arbeid

Vergoeding eigen arbeid

De vergoeding voor eigen arbeid is een weergave van de (niet-betaalde) familiale arbeid die verricht wordt door de landbouwer en eventuele meewerkende gezinsleden. Die wordt berekend door de arbeidsuren opgegeven door de landbouwer te vermenigvuldigen met een vaste arbeidsvergoeding per uur (i.e. een uurloon). Het uurloon wordt bepaald op basis van de minimumlonen vastgesteld door het Nationaal Paritair Comité voor de land- en tuinbouw, verhoogd met de sociale lasten.

Vergoeding eigen arbeid ruwvoerders

De toegerekende lonen die verbonden zijn aan de productie van ruwvoerders op het eigen bedrijf en die doorgerekend worden aan de dieren, inclusief proportioneel deel van de inventarisverschillen.

2.2.6 Delers

De waarden van de resultatenrekeningen worden steeds uitgedrukt in euro per deler. Voor bepaalde bedrijfstakken worden de resultatenrekeningen voorgesteld door verschillende delers (bv. melkkoeien: euro per gemiddeld aanwezig dier, euro per 100 liter melk en euro per 100 kg melk (FPCM)).

Gemiddeld aanwezig dier is het gemiddelde aantal dieren van de desbetreffende bedrijfstak, berekend aan de hand van het aantal dagen dat de dieren op het bedrijf aanwezig waren.

Afgeleverd dier is de som van het aantal verkochte dieren en de dieren die overgingen naar een andere diercategorie (bv. big naar vleesvarken).

100 kg verkocht dier is de hoeveelheid levend gewicht van de verkochte dieren uitgedrukt per 100 kg.

100 kg vleesproductie is de hoeveelheid geproduceerd vlees van dieren, uitgedrukt per 100 kg en berekend op basis van de gewichten van volgende veerbewegingen: verkoop + eindinventaris + sterfte – aankoop – geboorte – begininventaris.

100 kg melk (FPCM) is de hoeveelheid geproduceerde, vet- en eiwitgecorrigeerde, melk uitgedrukt per 100 kg. FPCM = Fat and Protein Corrected Milk.

1000 verkochte eieren is het totaal aantal verkochte consumptie-eieren tijdens het boekjaar

m² hokoppervlakte is de oppervlakte exclusief de ruimte die niet toegankelijk is voor de kuikens (ingang e.d.), maar inclusief de ruimte van de voeder- en drinkbakken.

Beteelde oppervlakte is de totale beteelde oppervlakte, ingenomen door het gewas. Voor akkerbouwgewassen, voedergewassen, fruit en groenten wordt de beteelde oppervlakte uitgedrukt in ha.

////////////////////////////////////

Productiviteit	Definitie
Mestduur	Het gemiddelde aantal dagen voor het afmesten van een vleesvarken. Het wordt berekend door de gemiddelde gewichtsaanwas in kg van de vleesvarkens te delen door 1000 maal de groei per dag in gram. De gemiddelde gewichtsaanwas is het gemiddelde gewicht van de verkochte vleesvarkens, verminderd met het gemiddelde gewicht van de inkomende vleesvarkens (aangekochte en intern overgebrachte biggen).
Rotatiecoëfficiënt	365 gedeeld door de mestduur in dagen
Sterftepercentage vleesvarkens	Het totale aantal gestorven vleesvarkens, gedeeld door het aantal opgezette vleesvarkens. Het aantal opgezette vleesvarkens is het totaal van het aantal aangekochte vleesvarkens en het aantal intern overgebrachte vleesvarkens (van biggen).
Gemiddeld gewicht verkochte vleesvarkens	Het totale gewicht in kg van werkelijk verkochte vleesvarkens, gedeeld door het aantal verkochte vleesvarkens
Verkoopprijs vleesvarkens per kg	De totale waarde in euro van werkelijk verkochte vleesvarkens, gedeeld door het gewicht in kg van het totale aantal verkochte vleesvarkens
Gewichtsaanwas vleesvarken	Het gemiddelde gewicht van verkochte vleesvarkens (het totale gewicht in kg van werkelijk verkochte vleesvarkens, gedeeld door het aantal verkochte vleesvarkens), verminderd met het gemiddelde gewicht van de inkomende vleesvarkens (aangekochte en intern overgebrachte biggen)
Dagelijks krachtvoerconsumptie incl. bijproducten per vleesvarken	Het totaal aantal gram verbruikt krachtvoer (aangekocht en eigen bedrijf) incl. bijproducten door vleesvarkens, gedeeld door 365 maal het gemiddelde aantal aanwezige vleesvarkens
Prijs krachtvoer vleesvarkens (euro/ton)	De totale waarde van de verbruikte krachtvoerders (aangekocht en eigen bedrijf) door vleesvarkens, gedeeld door de hoeveelheid ton verbruikte krachtvoerders (aangekocht en eigen bedrijf) door vleesvarkens
Voederconversie op basis van krachtvoerconsumptie incl. bijproducten	Het totale aantal kg verbruikt krachtvoer (aangekocht en eigen bedrijf) incl. bijproducten door vleesvarkens, gedeeld door de totale groei van vleesvarkens in kg. De totale groei wordt hierbij berekend door het gewicht van verkochte en gestorven vleesvarkens + gewicht van interne overgangen naar opfokbeer en opfokzeug + het gewicht op eindinventaris te verminderen met het gewicht van de vleesvarkens op begininventaris, het gewicht van de

////////////////////////////////////

Productiviteit	Definitie
	aangekochte vleesvarkens en de intern overgebrachte vleesvarkens (overgangen IN).
Kostprijs vleesvarkens (excl. eigen arbeid)	<p>Het kengetal kostprijs vleesvarkens wordt uitgedrukt in euro per kg verkocht vleesvarken en geeft inzicht in de kostenstructuur van de afmesttak op het varkensbedrijf. Dit kengetal wordt berekend voor de vleesvarkens.</p> <p>Het kengetal houdt rekening met alle variabele en vaste kosten (excl. eigen arbeid) gemaakt voor de vleesvarkens. Ook de aankoop van biggen/vleesvarkens is een kost (inclusief correctie)*. Dit totaal van kosten wordt gedeeld door de totale kilogrammen vleesvarkens dat vermarktbaar is. Voor de aankoop van de biggen wordt er rekening gehouden met de marktprijs van de biggen (eventuele interne aankopen van biggen zijn tegen marktprijs). Dit kengetal is dus onafhankelijk van de efficiëntie van de biggen opfok.</p> <p>De kilogrammen vermarktbaar vleesvarkens is het gewicht van de vleesvarkens waarvoor kosten zijn gemaakt in het betreffende boekjaar en die vermarktbaar zijn. Er wordt dus gerekend met het gewicht van alle verkochte vleesvarkens en het gewicht van de vleesvarkens op eindinventaris. Het gewicht van de vleesvarkens bij de begininventaris wordt er af getrokken. Met het gewicht van de gestorven dieren wordt geen rekening gehouden aangezien deze niet meer vermarktbaar zijn.</p> <p>*Deze correctie heeft als doel ervoor te zorgen dat de kost voor het aantal aangekochte biggen in een boekjaar in verhouding is met de totaal vermarktbaar kilogrammen vlees. De aankoopprijs van een big neemt immers een belangrijk aandeel in de totale kostprijs van een vleesvarken. Op deze manier is de kostprijs ook beter vergelijkbaar over de jaren heen.</p>

////////////////////////////////////

Voeders melkvee	Definitie
Krachtvoederverbruik (incl. bijproducten) per melkkoe	Het totale aantal kg verbruikt (aangekocht en eigen bedrijf) krachtvoeder (inclusief bijproducten) tijdens het boekjaar door melkkoeien gedeeld door het gemiddelde aantal aanwezige melkkoeien. Bijproducten zijn (eiwitrijke) nevenproducten (draf, perspulp, sojaschroot), omgerekend naar 87% droge stof.
Krachtvoederverbruik (incl. bijproducten) per 100 kg FPCM	Het totale aantal kg verbruikt (aangekocht en eigen bedrijf) krachtvoeder (inclusief bijproducten) tijdens het boekjaar door melkkoeien gedeeld door de totale melkproductie tijdens het boekjaar uitgedrukt in 100 kg FPCM. Bijproducten zijn (eiwitrijke) nevenproducten (draf, perspulp, sojaschroot), omgerekend naar 87% droge stof. FPCM = Fat and Protein Corrected Milk. Formule FPCM = liter melk * (0.337 + (vetgehalte*0.116/0.103) + (eiwitgehalte*0.06/0.103))
Krachtvoedermelk FPCM per melkkoe per jaar	Krachtvoedermelk wordt berekend door het totaal aantal kg verbruikt (aangekocht en eigen bedrijf) krachtvoeder per melkkoe per jaar te vermenigvuldigen met 940 VEM en te delen door 456,7 VEM. VEM = Voeder Eenheid Melk = de energiewaarde van voeder voor de melkproductie, waarbij uitgegaan wordt van de veronderstelling dat per 456,7 VEM 1 liter melk geproduceerd kan worden en dat 1 kg krachtvoeder 940 VEM bevat.
Ruwvoedermelk FPCM per melkkoe per jaar	De totale melkproductie FPCM in kg per melkkoe per jaar, verminderd met krachtvoedermelk en bijvoedermelk (melkproductie uit krachtvoeder en uit bijproducten) per melkkoe per jaar
Bijproductenmelk FPCM per melkkoe per jaar	Bijproductenmelk wordt berekend door het totaal aantal kg verbruikte (aangekocht en eigen bedrijf) bijproducten (omgezet naar 87% DS) per melkkoe per jaar te vermenigvuldigen met hun respectievelijke VEM en te delen door 456,7 VEM. VEM = Voeder Eenheid Melk = de energiewaarde van voeder voor de melkproductie, waarbij uitgegaan wordt van de veronderstelling dat per 456,7 VEM 1 liter melk kan geproduceerd worden.

Gesloten vleesveehouderij

Productiviteit vleesvee	Definitie
Percentage Wit-blauw dikbil	Het aandeel zoogkoeien van het ras 'Wit-blauw Dikbil' in verhouding tot het totale aantal zoogkoeien op eindinventaris
Leeftijd eerste kalving vaarzen van zoogkoeien	De totale leeftijd in maanden van alle vaarzen zoogkoeien die zijn overgegaan naar zoogkoeien (overgangsdatum - geboortedatum), gedeeld door het totale aantal vaarzen zoogkoeien die zijn overgegaan naar zoogkoeien
Aantal vaarzen zoogkoeien per zoogkoe	Het gemiddelde aantal vaarzen zoogkoeien gedeeld door het gemiddeld aantal zoogkoeien
Tussenkalftijd zoogkoeien	Het gemiddelde aantal dagen tussen twee kalvingen van zoogkoeien. Hierbij wordt enkel een tussenkalftijd berekend voor zoogkoeien die kalven in het betreffende boekjaar
Kalvingsindex zoogkoeien	Het aantal levend geboren kalveren uit zoogkoeien en vaarzen zoogkoeien, gedeeld door het gemiddeld aantal zoogkoeien.
Vervangingspercentage zoogkoeien	De verhouding van de som van het aantal overgangen van vaarzen zoogkoeien + het aantal aangekochte zoogkoeien + aantal zoogkoeien inventarisverschil (EI-BI) ten opzichte van het aantal zoogkoeien op begininventaris. Het inventarisverschil (EI-BI) wordt enkel in aanmerking genomen als het positief is.
Sterftepercentage stieren zoogkoeien (> 1 maand)	Het aantal gestorven stieren zoogkoeien (ouder dan één maand) tijdens het boekjaar, gedeeld door 100 maal het aantal opgezette stieren ouder dan 1 jaar. Het aantal opgezette stieren is gelijk aan het aantal dieren op begininventaris ouder dan 1 maand, de aangekochte ouder dan 1 maand en de dieren die geboren worden op het bedrijf en niet verkocht worden of sterven voor 1 maand.
Sterftepercentage zoogkoeien	Het aantal gestorven zoogkoeien tijdens het boekjaar, gedeeld door 100 maal het gemiddelde aantal aanwezige zoogkoeien
Sterftepercentage vaarzen zoogkoeien (> 1 maand)	Het aantal gestorven vaarzen zoogkoeien (ouder dan één maand) tijdens het boekjaar, gedeeld door 100 maal het gemiddelde aantal aanwezige vaarzen zoogkoeien (vanaf leeftijd van één maand)
Sterftepercentage kalveren zoogkoeien (< 1 maand)	Totaal aantal gestorven (inclusief doodgeboren) stieren en vaarzen van zoogkoeien jonger dan 1 maand, gedeeld door 100 maal het aantal geboren (doodgeboren + levend) stieren en vaarzen van zoogkoeien

////////////////////////////////////

Rondegegevens	Definitie
	totaal aantal opgezette slachtkuikens per jaar is dus het gemiddeld aantal opgezette slachtkuikens per ronde vermenigvuldigd met het aantal rondes.
Aankoopprijs slachtkuikens	De totale waarde van de aangekochte slachtkuikens, gedeeld door het aantal aangekochte slachtkuikens
Bezetting bij opzet	Het gemiddelde aantal slachtkuikens aangekocht per ronde, gedeeld door de hokoppervlakte in m ²
Uitlaad%	Het aandeel slachtpluimvee dat 5 à 10 dagen voor eindverkoop wordt uitgeladen (verkocht) in verhouding tot het totaal aantal slachtpluimvee dat wordt verkocht (uitladen en eindverkoop)
Gewicht bij uitladen	Het gemiddelde gewicht in kg van het verkochte slachtpluimvee bij uitladen
Verkoopprijs uitladen	De gemiddelde prijs in euro van het verkochte slachtpluimvee bij uitladen per dier
Gewicht bij eindaflevering	Het gemiddelde gewicht in kg van het verkochte slachtpluimvee bij eindverkoop
Verkoopprijs eindaflevering	De gemiddelde prijs in euro van het verkochte slachtpluimvee bij eindverkoop per dier
Verkoopprijs totale verkoop per dier	De gemiddelde prijs in euro van het verkochte slachtpluimvee (uitladen en eindverkoop) per dier
Verkoopprijs totale verkoop per kg	De gemiddelde prijs in euro van het verkochte slachtpluimvee (uitladen en eindverkoop) per kg
Rondeduur	Gemiddelde aantal dagen van de verschillende rondes van het boekjaar, inclusief opzetdatum en verkoopdatum
Cyclusduur	Gemiddelde aantal dagen van de verschillende rondes van het boekjaar, inclusief de aantal leegstand tussen de rondes
Leegstand	Het gemiddelde aantal dagen leegstand tussen de rondes
Uitvalpercentage	Het gemiddeld aantal sterftes per ronde van slachtpluimvee. Het totaal aantal verkochte dieren per ronde, verminderd met het aantal opgezette slachtkuikens per ronde.
Groei per dag in gram	Het gemiddelde verkoopsgewicht in gram van het slachtpluimvee (uitladen en eindverkoop), gedeeld door de gemiddelde aanwezigheidsduur van het slachtpluimvee per ronde

////////////////////////////////////

